

ΝΤΕΦΟΙ

2

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

✓ ELVIN
JONES
(ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ
ΣΥΝΕΤΕΥΞΗ)

✓ ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ ΣΟΥ
ΚΟΙΤΙΕΣΑΙ
ΚΙ ΑΠΟ ΜΟΝΗ ΣΟΥ
ΑΓΑΠΙΕΣΑΙ

✓ ΟΙ ΝΕΚΡΟΘΑΦΤΕΣ
ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ
ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

✓ ΗΜΕΣ ΠΟΥ
ΔΕΝ ΠΑΤΗΣΕ
ΤΟ ΤΡΑΙΝΟ

✓ ΤΑΚΗΣ ΣΟΥΚΑΣ

✓ ΚΙΝΗΜΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ

✓ ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΤΣΑΝΗΣ - ΣΤΟ ΧΑΡΑΜΑ

✓ ΛΑΪΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ

✓ ΟΡΓΑΝΑ ΣΕ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΚΜΑ

✓ ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΟ ΡΟΚ ΕΝ ΡΟΛΛ

✓ ΉΧΟΛΗΨΙΑ ΜΟΥΣΙΚΑΣ

✓ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

Δ. Αρβανιτης '85

Ο
ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ
ΟΛΟΖΩΝΤΑΝΟΣ

ΔΙΣΚΟΣ
ΤΩΝ
STONES

ΣΕ ΔΙΣΚΟΥΣ ΚΑΙ ΚΑΣΕΤΕΣ

ΝΤΕΦΙ

**ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΓΙΑ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ**

ΔΗΜΑΚΗ 3 ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ
ΤΗΛ. 6449.105
ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΛ. 8643.852

ΕΚΔΟΤΕΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΣΙΠΑΓΛΗΣ
ΣΩΤΗΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΑΔΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΑΚΗΣ ΠΑΝΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Θ. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΞΥΔΑΚΗΣ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΑΔΗΣ
ΤΑΣΟΣ ΦΑΛΗΡΕΑΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΖΩΡΤΖΗΣ
ΘΟΔΩΡΗΣ ΜΑΝΙΚΑΣ
ΛΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΑΚΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΟΜΟΙΡΑΣ
ΑΚΗΣ ΛΑΔΙΚΟΣ
ΣΤΕΜΗ ΣΚΟΥΡΑΕΤΟΥ
ΠΕΤΡΟΣ ΛΙΝΑΡΔΟΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΛΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Εθνάρχου Μακαρίου 30

ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΒΑΣΩ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΗΓΑΣ

ΓΡΑΦΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Θ. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΦΕΣΙΑ
ΙΔΕΟΓΡΑΜΜΑ
ΣΟΥΛΙΟΥ 10
ΕΚΤΥΠΩΣΗ
Grapha TAMI
ΚΑΡΑΟΛΗ 21
ΝΕΑ ΧΑΛΚΗΔΩΝΑ
ΤΗΛ. 2513.308

ΤΕΥΧΟΣ 2
1982
ΤΙΜΗ 100 ΔΡΧ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	1
ΣΧΟΛΙΑ	2-10
GARY PEACOCK TRIO	11
ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΤΣΑΝΗΣ - ΣΤΟ ΧΑΡΑΜΑ.....	12-13
ΟΙ ΔΙΚΕΣ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΝΟΥΝ ΟΠΟΤΕ ΒΑΡΕΘΟΥΝ	
ΟΙ ΕΝΟΡΚΟΙ	14-19
ΧΑΡΙΣΤΙΚΗ ΒΟΛΗ.....	20-21
ΤΑΚΗΣ ΣΟΥΚΑΣ	22-24
ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ ΣΟΥ ΚΟΙΤΙΕΣΑΙ	
ΚΙ ΑΠΟ ΜΟΝΗ ΣΟΥ ΑΓΑΠΙΕΣΑΙ.....	25-31
ΛΑ·Ι·ΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	32-33
ΜΑΓΚΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΑΤΗΣΕ ΤΟ ΤΡΑΙΝΟ.....	34-35
ΛΑ·Ι·ΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	
ΣΕ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ.....	36-37
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ	38
ΗΧΟΛΗΨΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	39-40
ΜΑΚΡΥΑ ΑΠ' ΤΙΣ ΚΑΝΝΕΣ	41
ELVIN JONES - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ	42-48
ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΟ ΡΟΚ ΕΝΤ ΡΟΛΛ	49-51
ΚΙΝΗΜΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	52-54
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ - ΜΕΡΟΣ Β.....	55-57
ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΑΠ' ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ.....	58-59
ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ	60-61
ΔΙΣΚΟΚΡΙΤΙΚΗ	62-68
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ ΝΤΕΦΙ	69-72

ΚΤΗΝΗ ...

Για πολλά χρόνια τα ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ των αγοριών και των κοριτσιών με τα ονειροπόλα μάτια, που σφάχτηκαν, κήηκαν ζωντανά ή κατακομματιάστηκαν από το αμερικανοκίνητο ισραηλινό ΤΕΡΑΣ, θα πλανιούνται όχι μόνο πάνω από τη σφυροκοπημένη ΓΗ ΤΟΥΣ και τα χαλάσματα των σπιτιών τους, αλλά και μέσα στη ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ αυτών, που κάτι τους έχει απομείνει απ' αυτήν.

Λόγια συμπαράστασης, λόγια αλληλεγγύης, λόγια αγανάκτησης... είναι ΛΟΓΙΑ... ΛΟΓΙΑ... ΛΟΓΙΑ...

Βρωμερά υποκείμενα, Ρήγκαν - Μπέγκιν - Σαρόν - και-όλοι-οι-όμοιοί-σας, ναζήδες, κτήνη, το ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΑΣ είναι τόσο προμελετημένο, τόσο επαγγελματικό, τόσο ειδεχθές και τόσο στυγερό, που σιχάινομαι και να ΣΑΣ ΦΤΥΣΩ.

ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΙ...

Συνδρομές:

Εσωτερικού για ένα χρόνο	1.200 δρχ.
Για έξη μήνες	600 δρχ.
Επιχειρήσεις	2.500 δρχ.
Σπουδαστές Ωδείων	900 δρχ.

Εμβάσματα - Επιταγές:
Γιάννης Διαμαντόπουλος
Εθνάρχου Μακαρίου 30
Λυκόβρυση

Για αναδημοσίευση κειμένων-σχεδίων και φωτογραφιών από το ΝΤΕΦΙ απαιτείται άδεια από τον εκδότη.

ΘΕΑΤΡΟ ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ 1 και 2 Σεπτέμβρη ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΣΜΥΡΝΕΪΚΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ (1922 - 1982)

Μέ την ευκαιρία της συμπλήρωσης 60 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή, το ΝΤΕΦΙ οργανώνει δυο λαϊκές συναυλίες με γνωστούς καλλιτέχνες του παλιού και νέου **ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ** και καταπληκτικές ορχήστρες.

Πληροφορίες και Εισιτήρια :

ΝΤΕΦΙ 6449.105 - 8643.852

ΡΟΡ - ΙΙ Τσακαλωφ και Πινδαρου, 3601.729 - 3630.868

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ Γραβιας 7, 3601.591

JAZZ - ROCK Σινα και Βησσαριωνος, 3627.726

ΧΝΑΡΙ Κιαφας 5 (Ακαδημιας), 3605.493

ΠΟΛΙΤΕΙΑ Ακαδημιας και Ιπποκρατους (Στοα), 3600.235

ΦΩΛΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Πανεπιστημιου 25-29 (Στοα), 3229.560

ΠΟΡΕΙΑ Σολωνος 77, 3631.622

ΣΤΡΟΦΗ Σπ. Τρικουπη και Στουρναρα (Εξαρχεια), 3636.906

MUSIC CORNER Πανεπιστημιου 36, 3636.815

DACAPO Σταδιου 30, 3243.247

PHILODISC Γαμβετα 1, 3631.450

MUSIC και VIDEO CLUB Γαμβετα 5, 3640.965

ΖΟΖΕΦ Χ. Τρικουπη 83, 3641.520

ΑΙΧΜΗ Χ. Τρικουπη 50, 3608.960

50 - 50 Σκουφα 50, 3637.100

ΠΑΛΑΙΟΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ, Σολωνος 62, 3610.839

ΠΡΙΣΜΑ Μπουμπουλινας 48 (Πειραιας), 4172.366

ΜΠΟΣΤΑΝΟΓΛΟΥ Κολοκοτρωνη 92 (Πειραιας), 4112.258

ΖΟΖΕΦ Ζωσιμαδων 20 (Πειραιας), 4174.070

Χ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 2ας Μαΐου 32 (Ν. Σμυρνη), 9342.814

ΦΙΛΟΡΗΟΝΕ Δαμαρεως 62 (Παγκρατι), 7510.628

ΗΧΟΣ Κωνωνος 41 (Παγκρατι), 7517.741

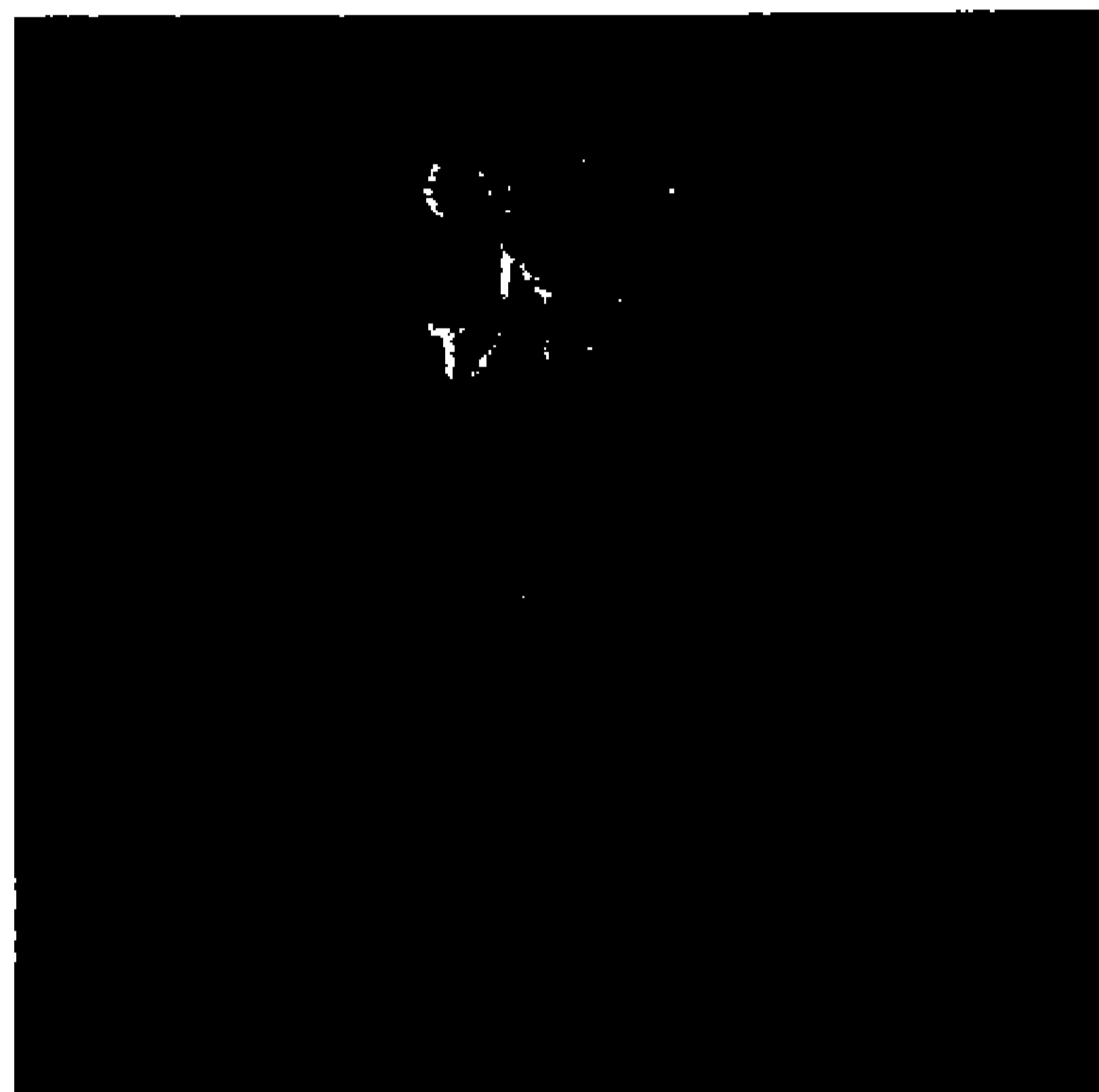
JUKE BOX Θησεως 143 (Καλλιθεα), 9583.222

Α. ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΚΗ Αργολιδος 1 (Αμπελοκηποι), 6911.724

ΔΙΣΚΟΚΡΙΤΙΚΗ

62

ΑΚΗ ΠΑΝΟΥ ΘΕΛΩ ΝΑ ΤΑ ΠΩ ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΤΑΛΑΡΑΣ

Α. ΘΕΛΩ ΝΑ ΤΑ ΠΩ — ΤΟΥΤΟΣ
Ο ΤΑΦΟΣ — ΑΝΟΙΞΕ ΠΕΤΡΟ —
ΦΕΡΕ — Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ —
ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΡΑ-
ΓΙΑ

Β. ΧΑΡΟΚΟΠΟΥ 1942-1953
(ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΓΚΕΣ) — ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ
Ο ΚΟΣΜΟΣ ΦΙΛΟΣ ΜΟΥ — Ο
ΔΡΟΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΔΡΟΜΟΣ —
ΟΜΟΡΦΟ ΧΑΒΑ — ΓΙΑ ΕΛΑ
ΚΑΘΗΣΕ ΜΕ ΜΑΣ — ΕΖΗΣΕ
ΜΕ ΤΟ ΤΙΠΟΤΑ — ΑΔΙΟΡΘΩ -
ΑΝΑΡΧΙ -

Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, μπουζούκι
Λ. ΚΑΡΝΕΖΗΣ, μπουζούκι
Γ. ΜΠΙΘΙΚΩΤΣΗΣ, μπουζούκι
Μ. ΑΛΕΞΙΟΥ, πιάνο
Μ. ΛΑΣΚΑΡΑΚΗΣ, κιθάρα
Δ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ, μπάσο
Σ. ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ, κρουστά
Φ. ΤΣΕΜΠΕΡΟΥΛΗΣ, φλάουτο, κλαρί-
νο
Α. ΤΣΕΓΑΣ, όργανο, συνθεσάιζερ
Α. ΡΟΔΟΥΣΑΚΗΣ, χόντρα μπάσο
Δ. ΝΤΟΥΦΕΞΙΑΔΗΣ, τσέλλο
Ν. ΚΥΡΟΥ, τσέλλο
Ν. ΘΩΜΑ, βιόλα
Γ. ΚΟΡΟΣ, βιολί
Γ. ΝΤΑΛΑΡΑΣ, κιθάρα, μπαγλαμά
Ενορχήστρωση & Διεύθυνση: ΑΚΗΣ
ΠΑΝΟΥ
Ηχογράφηση: Τ. Φιλιππίδης, Γ. Παπα-
ϊωάννου COLUMBIA
MINΩΣ MSM 433

Καμμιά φορά σκέφτομαι μήπως
όσοι αγαπάμε πολύ το λαϊκό τρα-
γουδι υπερβάλουμε όταν δούμε να
βγαίνει κάτι καλούτσικο και ότι μπο-

ρεί να έχουν δίκιο όσοι δεν ενδιαφέ-
ρονται καθόλου για το αν, μέσα στην
γενική ύφεση, την κακογουστιά και το
μπερδεμα, γράψει κάποιος μια καλή
μελωδία ή δυο στιχάκια που κάτι
λένε.

Δεν το πολυπιστεύω αυτό βέβαια,
αλλά πάντως θεωρώ γεγονός ότι
τραγουδία σαν τα δημοτικά και τα
ρεμπέτικα δεν γράφονται πια. Πα-
ράλληλα θεωρώ άδικο να συγκρίνουμε
κάθε φορά ένα καινούργιο δίσκο ή ένα
καινούργιο τραγούδι με τα ρεμπέτικα
και τα δημοτικά.

Λέω όλα αυτά για να διευκρινίσω
ότι δεν ισχύουν για την περίπτωση
του δίσκου για τον οποίο μιλάμε εδώ
και για να τονίσω παράλληλα ότι
θεωρώ και τελείως άστοχο και άσχε-
το να μπερδέψουμε το δίσκο που
έβγαλε φέτος ο Άκης Πάνου με τους
δίσκους που βγαίνουν κατά εκατο-
ντάδες και να λέμε ότι είναι καλός, ή
καλύτερος ή χειρότερος ή δεν ξέρω
για τι και μάλιστα να χρησιμοποιούμε
τα ίδια λόγια που χρησιμοποιούμε
για τον Πάριο ή και για οποιονδήποτε
άλλον καλύτερο ή χειρότερο.

Ο δίσκος του Άκη Πάνου είναι ένα
γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για το
λαϊκό τραγούδι, γιατί είναι ένας δι-
σκος άλλου επιπέδου. Και αφού το-
ποθετηθεί στο επίπεδο του, εκεί
πρέπει να κριθεί. Πρέπει πρώτα να
γίνει αυτό κι ας πει κατόπιν ο καθένας
το μακρύ του και το κοντό του.

Μια και την ονομάσαμε αυτή την
στήλη δισκοκριτική, πρέπει να πω
ακόμα ότι ο δίσκος αυτός για να
κριθεί χρειάζεται κάποια παραπάνω
ειδίκευση, τουλάχιστον να είναι εμ-
πνευσμένος — ή έστω σε φόρμα —
ακροατής. Εγώ δηλώνω αδυναμία.
«Θέλω να τα πω» όμως (όσα τέλος
πάντων, έχω να πω) γιατί συγκινή-
θηκα μ' αυτόν τον δίσκο και χάρηκα
πάρα πολύ που βγήκε. Από τα δυο
αυτά πράγματα υπαγορεύτηκε και το
προσωπικό στοιχείο του σημειώμα-
τος αυτού και για το οποίο ζητώ
συγγνώμη από τους αναγνώστες.

Ένα άλλο ζήτημα είναι ότι γνωρί-
ζω τον Άκη Πάνου από κοντά, ξέρω
πως σκέφτεται και κυρίως πως ζει.
Συνεπώς δεν μπορώ να ισχυριστώ ότι
όσα θα γράψω εδώ είναι εντυπώσεις
μου μόνο από τον δίσκο του, ανεπη-
ρέαστες από την γνωριμία που έχω με
τον ίδιο. Υπ' όψιν κι αυτό.

Με την πρώτη ματιά είναι αλήθεια
ότι δεν φαίνονται οι ουσιώδεις διαφο-
ρές του δίσκου αυτού από την τρέ-
χουσα παραγωγή του λαϊκού τραγου-
διού. Δεν ξέρω μάλιστα αν φαίνονται
και με την δεύτερη, την τρίτη ή την
εκατοστή. Πάντως, νοιώθονται. Και
γι' αυτό είναι δύσκολο να διατυπω-
θούν. Απόπειρα κάνουμε...

Ο δίσκος περιέχει τη δουλειά ενός
ιδιοφυούς καλλιτέχνη, που ζει και
παράγει σε μια εποχή καθόλου ευνοϊ-
κή για τέτοια πράγματα. Ένας μέ-
τριος μουσικός την εποχή της ακμής
του ρεμπέτικου δεν θάγραφε (κι αυτό
είναι ιστορικά πια βεβαιωμένο: δεν
έγραψε, συνεπώς) κακό τραγούδι. Θα
ήταν ένας απλός, αλλά σωστός φο-
ρέας της παράδοσης. Θάγραφε, στην
χειρότερη περίπτωση, ένα μέτριο ή
αδιάφορο τραγούδι, αλλά ποτέ κακό-
γουστο ή χυδαίο. Ο ίδιος αυτός
άνθρωπος σήμερα θάταν καταστρο-
φή! Ο Άκης Πάνου γράφει σήμερα
όπως τότε. Αυτό οφείλεται στην
δυνατή καλλιτεχνική του προσωπι-
κότητα, που επηρεάζεται βέβαια από
τις χιλιάδες, μουσικές και άλλες πλη-
ροφορίες της εποχής του, αλλά στο
μεγαλύτερο βαθμό μπορεί και τις
ελέγχει και τις περνάει θετικά μέσα
στα τραγούδια του.

Ένα άλλο βασικό στοιχείο που
χαρακτηρίζει ιδίως τούτα τα τελευ-
ταία τραγούδια του αποτελεί το
γεγονός ότι είναι βιωμένα πράγματα
και μάλιστα οδυνηρά. Ο Άκης Πάνου
μου φαίνεται ότι είναι ο μοναδικός
σήμερα στιχουργός και συνθέτης που
δεν γράφει για κάτι που παρατηρεί.
Είναι ο ίδιος αυτό που γράφει. Δεν
κάθεται — έστω με συμπάθεια ή
αληθινή συμπόνοια — να μας πει την
άποψή του για κάποιο πρόβλημα. Το
πρόβλημα είναι αυτός. Το λέει άλ-
λωστε:

Για έλα κάθισε με μας εσύ που κάνεις
χάρι
να δεις τι είναι θάνατος και ποιός τον
λογαριάζει

Η αλήθεια των στίχων αυτών δεν
χρειάζεται την μαρτυρία τη δική μου
για να τεκμηριωθεί.

Ο ίδιος ο καλλιτέχνης διατείνεται
ότι είναι πρωτίστως στιχουργός, ότι
οι στίχοι είναι που έχουν σημασία και
ότι η μουσική είναι κάτι σαν «μέσο»
για να περάσει ο στίχος. Και είναι
γεγονός ότι τους στίχους τους δου-

ΔΙΣΚΟΚΡΙΤΙΚΗ

λεύει πολύ περισσότερο από ότι την μουσική. Αυτό φαίνεται ιδίως στα λίγα τραγούδια του που έχουν κάποιο σατιρικό στοιχείο ή είναι απλώς περιγραφικά. Και σ' αυτά η στιχοπλοκή είναι άψογη, πέρα από το γεγονός ότι και σ' αυτά περνάει μέσα δικά του βιωμένα πράγματα.

Όπως και νάχει τελικά το πράγμα οι στίχοι του Άκη Πάνου δεν γράφονται για να γίνουν δίσκος, για να τυπωθούν ή δεν ξέρω γω τι άλλο. Είναι φανερό πως γράφονται από ανάγκη που έχει ο άνθρωπος «να τα πει». Αυτό είναι η πρώτη και η βασική προϋπόθεση για την δημιουργία ενός καλλιτεχνήματος — μαζί με το τελέντο βέβαια που είναι άλλη τάξεως ζήτημα.

Στον τομέα της μελωδίας δεν έχω, εγώ τουλάχιστον, να πω τίποτα ιδιαίτερες σοφίες. Είναι σίγουρο ότι ο άνθρωπος έχει φλέβα μελωδού και επιπλέον ένα ξεχωριστό, δικό του μελωδικό ιδίωμα, που πολύ έχει να κάνει με το ρεμπέτικο τραγούδι και με το πως θα ήταν μια τουλάχιστον από τις εξελίξεις που θα μπορούσε να πάρει. Παρά τις επιρροές που έχει από το λαϊκό όπως διαμορφώθηκε γύρω στα 1960, ο Άκης Πάνου εξακολουθεί να είναι ένας μουσικός της πόλης (εδώ γεννήθηκε πριν 49 χρόνια) και τα τραγούδια του να είναι αστικά λαϊκά τραγούδια, όπως και τα ρεμπέτικα. Το λέω αυτό γιατί το λαϊκό τραγούδι, του '60, που λέγαμε παραπάνω, διαμορφώθηκε έτσι από ανθρώπους της επαρχίας που κατέβηκαν στην Αθήνα και τον Πειραιά στην μεγάλη έκρηξη της αστυφυλίας μετά το 1950 και από τους μεγάλους γύφτους μουσικούς. Και στην ουσία το τραγούδι αυτό είναι λαϊκοδημοτικό (μάλλον ρεμπετοδημοτικό θάπρεπε να το λέμε) με στοιχεία της ανατολίτικης (τουρκικής, αραβικής κ.τ.λ.) μουσικής που είχε και έχει (για κάποιους λόγους που δεν είναι της στιγμής να πούμε) μεγάλη δημοτικότητα στην επαρχία.

Ωστόσο, και στο δίσκο αυτό αλλά και στους προηγούμενους, ο Άκης Πάνου γέρνει καμμιά φορά και προς το λαϊκό (χαρακτηριστικό παράδειγμα το καταπληκτικό «Χαροκόπου», φτιαγμένο πάνω στην κατ' εξοχήν για μας εδώ ανατολίτικη κλίμακα «ουσάκ»¹⁾ και προς το δυτικότροπο («Αδιορθω - αναρχία»).

Είναι χαρακτηριστικό να σημειώσουμε εδώ ότι τα περισσότερα τραγούδια του Άκη Πάνου είναι στην πλειοψηφία τους σε ρυθμό απτάλικου ζείμπεκικού ( )²⁾ και ότι είναι απ' τους ελάχιστους πλέον

συνθέτες που χρησιμοποιεί τον αργό ρυθμό 2/4, το χασάπικο δηλαδή, που είναι ο πιο αντιεφετζιδίκος ρυθμός και απαιτεί φοβερό νεύρο, τόσο στη μελωδία όσο και στην εκτέλεση για να σταθεί (όταν βέβαια δεν είναι εμβατήριο).

Στο θέμα της ορχήστρας η αντίληψη του Άκη Πάνου δεν διαφέρει από την αντίληψη των σύγχρονων του λαϊκών μουσικών. Χρησιμοποιεί, χωρίς κανένα κόμπλεξ όλα τα όργανα (ακόμα και ηλεκτρικά), γεμίζει το «φόντο» με κιθάρες, μπάσο και όργανα που δίνουν χρώμα, αλλά δίνει το μεγάλο βάρος στα μπουζούκια. Χρησιμοποιεί τρίχορδα μπουζούκια και ο βασικός του σολίστας είναι ο Κώστας Παπαδόπουλος. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα μέρη των μπουζουκιών στα τραγούδια του είναι απολύτως σαφή και πολύ μελετημένα· κι εδώ υπάρχει η αντίληψη — για τις φράσεις των μπουζουκιών — που υπάρχει και στο ρεμπέτικο τραγούδι. Από το ρεμπέτικο έχει κρατήσει επίσης (παρά τη χρησιμοποίηση μπάσου) τις «μπασαδούρες» της κιθάρας, που στο δίσκο αυτόν παίζει ο καταπληκτικός λαϊκός κιθαρίστας (και ήδη γνωστός τραγουδιστής) Μάριος.

Δυο λόγια τέλος για την ερμηνεία του Γιώργου Νταλάρα. Ο Νταλάρας έχει μεγάλη τεχνική και απέδωσε τα τραγούδια με άνεση και αρκετή αυταρέσκεια. Άψογος! Τι να το κάνεις όμως! Πολλές φορές είναι έξω από το πνεύμα των τραγουδιών, παρ' όλο που πασχίζει να «ερμηνεύσει» τους στίχους. Τα περισσότερα τραγούδια του δίσκου είναι τραγούδια μαύρης απελπισίας και σπαραγμού. Ο άνθρωπος που τάγραψε έχει παίξει τη ζωή του και την παίζει ακόμα. Δεν είναι, συνεπώς, εύκολο να κληθεί ένας τραγουδιστής-βεντέτα, όσο καλός και νάναι, να μπει μέσα στην ψυχή τους και να τα αποδώσει!

Γιώργος Κοντογιάννης

¹ Ο δρόμος «ουσάκ» αντιστοιχεί στον αρχαιοελληνικό Δώριο τρόπο, που στην εποχή του τον θεωρούσαν κατ' εξοχήν σεμνό, μεγαλοπρεπή, πολεμικό και ανδροπρεπή — το αντίθετο δηλαδή από ότι τον «ακούμε» εμείς σήμερα: λάγνο, ανατολίτικο και «πολύ λαϊκό».

² Ο Θάνος Βελούδιος υποστηρίζει ότι ο απτάλικος είναι ο αρχαιότερος ζείμπεκικός.

ΧΡΟΝΗΣ ΑΗΔΟΝΙΔΗΣ ΜΟΥΣΙΚΑ ΚΕΝΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Συμμετέχουν οι αδελφές ΔΟ-Ι-ΤΣΙΔΗ

A. ΑΝΟΙΞΑΝ ΟΥΛΑ ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ — ΑΗ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΕΡΟΥΝΤΑΝ — ΠΗΓΑ ΣΤΟΝ ΠΕΡΑ ΜΑΧΑΛΑ — ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΟ ΤΟΥΝ ΒΑΡΕΣΑΝ — ΚΑΚΙΑ ΦΟΥΡΤΟΥΝΑ ΕΠΙΑΣΙ
B. ΡΟΥΜ ΤΟΥ ΡΟΥΡΟΥΜ — ΜΠΑ-Ι-ΝΤΟΥΣΚΑ — ΗΤΑΝ ΠΕΝΤΙ ΕΞ ΝΤΑ-Ι-ΔΕΣ — ΕΝΑ ΠΑΛ ΛΗΚΑΡΙ ΔΕΚΑΟΧΤΩ ΧΡΟΝΩ — ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΔΥΟ ΒΟΥΝΑ

K. ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ, κλαρίνο
Κ. ΔΟ-Ι-ΤΣΙΔΗΣ, ούτι
Σ. ΒΑΡΤΑΝΗΣ, βιολί
Χ. ΛΑΒΙΔΑΣ, κιθάρα
Χ. ΤΣΟΛΑΚΙΔΗΣ, τραμπούκα
Παραγωγός: Σπύρος Κασκάνης
Ηχογράφηση: Μ. Καννής - Π. Σιακαβέλας
COLUMBIA

INTERSOUND SIN 2052

Σε σύγκριση με άλλες περιοχές της πατρίδας μας, η μουσική παράδοση της Θράκης, είναι λιγότερο γνωστή. Αν εξαιρέσουμε τις πολύτιμες εργασίες του Παντελή Καβακόπουλου και του Θ. Παπαχριστοδούλου (Εταιρία Θρακικών Μελετών και Θρακικό Κέντρο) καθώς και τη συλλογή του Σίμωνα Καρρά, η μουσική της Θράκης, Ανατολικής και Δυτικής, παρέχει ακόμα πλουσιώτατο έδαφος για τον ερευνητή και για τον ακροατή.

Ο τελευταίος δίσκος του Χρόνη Αηδονίδη είναι μια έκθεση - προσφορά για όλους καθώς η υποδειγματική εκτέλεση εκ μέρους του, αλλά και εκ μέρους του συγκροτήματος, προβάλλουν και φωτίζουν τις αρετές των τραγουδιών αυτών.

Με τις οδηγίες και την επιμέλεια του τραγουδιστή ο Κυριάκος Κωστούλας (Κλαρίνο), ο Καρ. Δοϊτσίδης (ούτι), ο Στ. Βαρτάνης (βιολί), ο Χρ. Τσολακίδης (ταραμπούκα) και ο Χ. Λαβιδας (κιθάρα) πέτυχαν μια καλή

εκτέλεση των τραγουδιών και των χαρακτηριστικών θρακιώτικων χορών και ρυθμών, δείγματα σπάνια μιας αρχαιότατης παράδοσης.

Στο δίσκο περιλαμβάνονται και δύο θαυμάσια, και για τις μελωδίες και για την εκτέλεση τους καθιστικά τραγούδια, αφορμές για τον εκτελεστή να δείξει τις φωνητικές του αρετές, που είναι μεγάλης αξίας. Το *Κακιά φουρτούνα έπιασι* και το *Ανάμεσα στα δυο βουνά*. Εδώ οι επιδόσεις του μεγάλου μας τραγουδιστή μαζί με την χαρακτηριστική του σεμνότητα, είναι αποστομωτικές για τους κομπάζοντες τραγουδιστές της μεγάλης εμπορικής κατανάλωσης, των υψηλών ημερομισθίων αλλά και τους ανυποψίαστους των εκφραστικών δυνατοτήτων της ανθρώπινης φωνής.

«Είναι τώρα τριάντα χρόνια που ασχολούμαι με το τραγούδι και δεν μπορώ να πω ότι ξέρω ούτε τα μισά πράγματα από όσα υπάρχουν...», λέει ο τραγουδιστής, «... μελέτησα με προσοχή τις μελωδίες που έχω μαζέψει, κυρίως από την μάνα μου, από ψάλτες κι από μερακλήδες ανθρώπους. Πιστεύω ο τρόπος ερμηνείας που διαμόρφωσα έπειτα από τόση εργασία, έχει όλη την αγάπη μου για τη μουσική μας...».

Τα τραγούδια, αλλά κι οι χοροί της Θράκης έχουν εξαιρετικό ενδιαφέρον όχι μόνο επειδή είναι δείγματα μιας αρχαιότατης παράδοσης, αλλά και για αυτή καθεαυτή την θαυμαστή πολυσυνθετότητα τους. Χοροί σαν το «Ζωναράδικο» (επειδή πιάνονται από τα ζωνάρια) σε 6/8 και 2/4, την «Μπαϊντούσκα» (ίσως από το πάει ντούσκα δηλ. πάει ίσια, κατ' εφημισμόν αυτό γιατί ο χορός δεν πάει ίσια) χοροί στα τρία αυτοί. Τα «συγκαθιστά» (επειδή έχουν καθίσματα) σε 9/8 και 7/8. Οι μαντηλάτοι, χοροί του γάμου με μαντήλια, ανάλογοι του ποντιακού «τικ» και άλλοι.

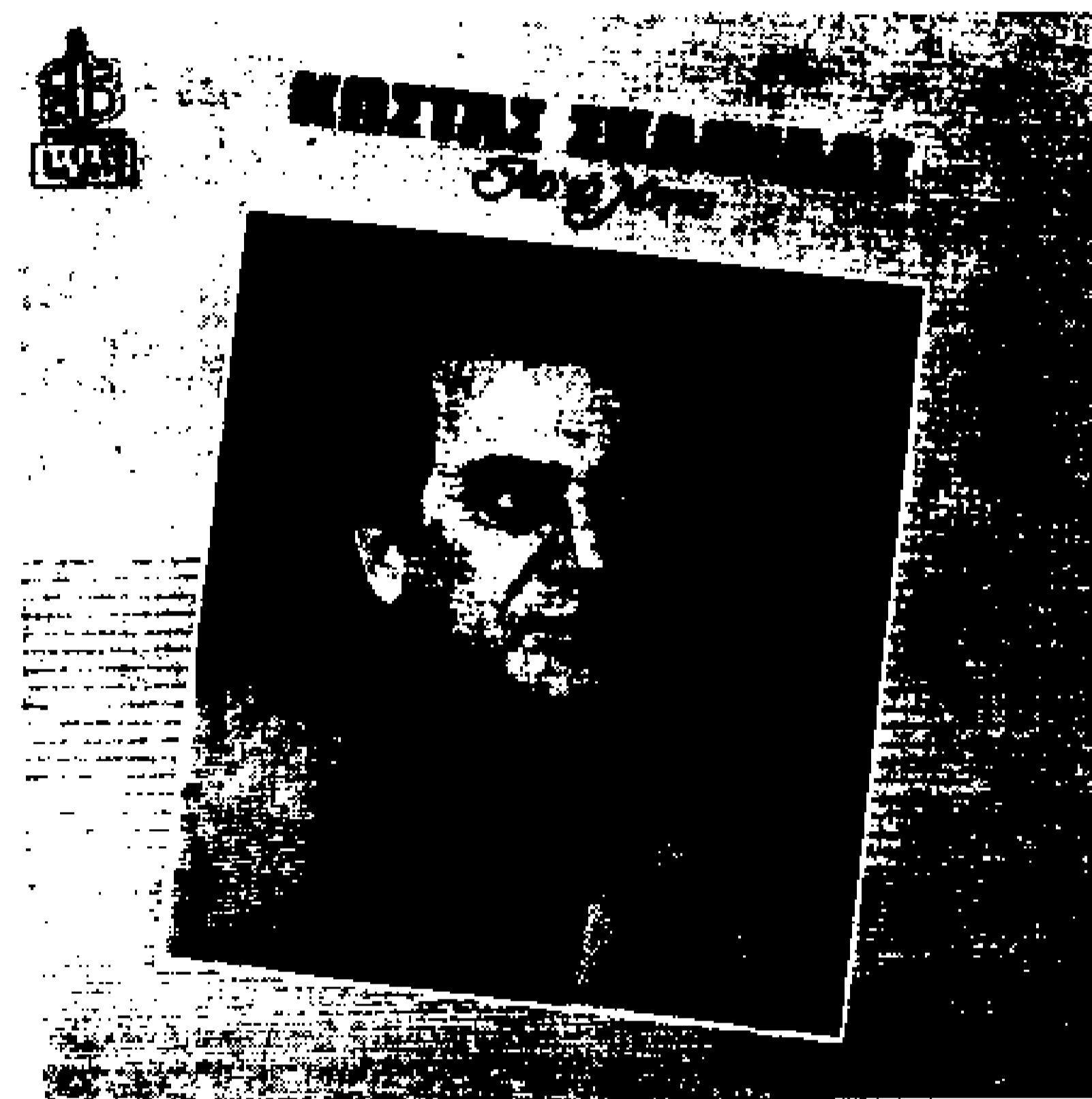
Και η ρυθμοποιία και η μελοποιία των θρακικών τραγουδιών είναι πρώτης τάξεως μαθήματα για τους νέους μουσικούς που επιδιώκουν τον τίτλο του «έντεχνου» συνθέτη και που θέλουν να έχει κάποια ουσία ο τίτλος αυτός, επειδή οι εργασίες των «έντεχνων» επώνυμων συνθετών τα τελευταία χρόνια, που θέλουν να δηλώνουν ότι αξιοποιούν την παράδοση στο έργο τους, δεν ξεπέρασε (συγκριτικά με τα πρωτότυπα) ένα παιδικό στάδιο.

«... δεν μειώνουν τη δημοτική μουσική» λέει σχετικά ο Χρόνης Αηδονίδης, «... αλλά δεν καταλαβαίνω γιατί το κάνουν. Δεν μπορούν πάντως να ισχυρισθούν ότι διασώζουν την παρά-

δοση. Να μου επιτρέψεις να αναφέρω ένα περιστατικό: Ο Παπαχριστοδούλου, δάσκαλος μου και λαογράφος, ρωτούσε όλους τους ανθρώπους, που έμαθαν ή ποιός τους έμαθε τα τραγούδια που του έλεγαν. Μια γριά λοιπόν του απάντησε: — Άκουσε παιδάκι μου, το τραγούδι, σαίμπι (αφεντικό) δεν έχει.

Νομίζω, πάντως, ότι η δική μας, ελλειπής προσπάθεια προσφέρει περισσότερο από των επωνύμων».

Γιώργος Παπαδάκης

ΚΩΣΤΑΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

Ασ' τα λόγια

Α. ΤΑ ΦΙΛΙΑ ΣΟΥ — ΚΑΙ ΜΗ ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ — ΠΑΛΙ ΜΕ ΡΩΤΑΣ — ΘΑ ΜΕΤΑΝΙΩΣΕΙΣ — ΕΤΣΙ ΠΟΥ ΜΕ ΚΑΝΕΙΣ

Β. ΤΟΝ ΝΤΑΛΚΑ ΜΟΥ ΠΩΣ ΝΑ ΣΒΗΣΩ — ΑΣ ΤΑ ΛΟΓΙΑ — ΠΑΡΑΜΙΛΩ — ΤΑ ΘΕΛΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΘΕΣ — ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΣΟΥ.

Στίχοι - Μουσική: Ηλία Τρυφωνίδη

Γ. ΚΟΡΟΣ, βιολί

Α. ΜΠΕΚΟΣ, κλαρίνο

Α. ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ, ντράμς

Ι. ΚΑΥΚΙΑΣ, κιθάρα

Γ. ΚΑΡΑΤΣΙΔΗΣ, κιθάρα

Η. ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ, μπάσο

Η. ΛΕΠΕΝΙΩΤΗΣ, μπουζούκι

Παραγωγός: Σπύρος Κασκάνης
Ηχογράφηση: Κ. Γιαννακόπουλος ACOUSTIC

INTERSOUND SIN 3038

Αστυφύλακες, σερβιτόροι, ταξιτζήδες, μανάβηδες, υδραυλικοί, φαντάροι, πόρνες, άνθρωποι γενικά που κάνουν άχαρες μέχρι σιχαμερές δουλειές, τρώνε στη μάπα καθημερινά τους «καθώς πρέπει» συνανθρώπους τους και τσακώνονται μαζί τους, βρίζουν, γκρινιάζουν, πληρώνουν γραμμάτια, βαριούνται τη γυναίκα τους, άνθρωποι — με λίγα λόγια — που ζουν όπως εκατομμύρια όμοιοί τους. Αυτοί είναι περίπου οι θαμώνες των λαϊκών κέντρων (των σκυλάδι-

κων, αν αγαπάτε).

Με την διαφορά ότι από αυτά τα εκατομμύρια των τέτοιων ανθρώπων υπάρχει κι ένας αριθμός που για να μην τρελλαθεί από την ανούσια ζωή που κάνει (με ή χωρίς λεφτά) καταφεύγει στα λαϊκά κέντρα της Κεφαλληνίας, της Ομόνοιας, της Παραλίας, της Εθνικής οδού και του Αιγάλεω.

Οι πιο τακτικοί θαμώνες είναι αυτοί που η μέρα κατά βάθος τους αφήνει αδιάφορους. Όταν νυχτώνει όμως αρχίζει η ζωή. Οι μηχανάκηδες να συναγωνίζονται στην Λεωφόρο Ποσειδώνος με τα περιπολικά πίσω τους να ουρλιάζουν μανιασμένα και οι νυχτόβιοι να πίνουνε, να χορεύουνε ή να φλερτάρουνε με το ηλεκτρικό βιολί του Κόρου να διαπερνάει χωρίς αντίσταση το σώμα τους και την ψυχή τους. Την ίδια ώρα που μακάριοι οι έλληνες πολίτες βλέπουν το Δημαρά ή την Δεμίρη στο τελευταίο δελτίο των ειδήσεων ή κοιμούνται, για να κερδίσουν δυνάμεις για την επόμενη άχαρη μέρα τους.

Κι αυτούς τους μακά(β)ριους τους ενοχλεί το γκαζάρισμα της εφταμισάρας όπως τους ενοχλεί και η αμεσότητα του λαϊκού της Ομόνοιας. Τους ενοχλεί οτιδήποτε είναι έξω από την προδιαγραμμένη τους ζωή, γιατί αν δεν τους ενοχλούσε θα τους αναστάτωνε.

Και τι θα γινόταν τότε; Το βόλεμα της ψευτο - ευχαρίστησης και υποταγής σ' ένα τρόπο ζωής κουραστικό και βαρετό δεν το θυσιάζουν με τίποτα! Χάρισμα τους.

Όχι πως οι «άλλοι» που καταφεύγουν στα κλαρίνα και τα σκυλάδικα, σώθηκαν! Ίσα - ίσα, αυτοί είναι που την έχουν άσχημα, γιατί δεν βολούνται! Ακόμη, οι «πολιτικοποιημένοι» θα μας τα ξαναπούν, ότι δήθεν με την διασκέδαση οι δυσारेστημένοι αποπροσανατολίζονται!

Δεν έχω αντίρρηση, μόνο που επειδή η λύση (!) δεν έχει ακόμα ωριμάσει, για τους πιο ανήσυχους, γι αυτούς που υποψιάζονται (τουλάχιστον) ότι η ζωή κρύβει ωραίες συγκινήσεις που η «κατεστημένη ζωή» μας τις στερεί «για λόγους σκοπιμότητας» η μηχανή και το μπουζουξίδικο είναι ο φωταγωγός που παίρνεις και μια ανάσα, βλέπεις και λίγο ουρανό, ρίχνεις και κάτι κλεφτές ματιές στη γειτόνισσα της διπλανής κουζίνας. Όχι πως είναι ο μόνος τρόπος ή ο μοναδικός φωταγωγός, αλλά να, ο καθένας με τον τρόπο του.

Αφορμή για όλα αυτά ο τελευταίος δίσκος του Σκαφίδα. Τραγούδια στο γνωστό — για όσους δεν τον ακούνε για πρώτη φορά — στυλ, κάτι μεταξύ

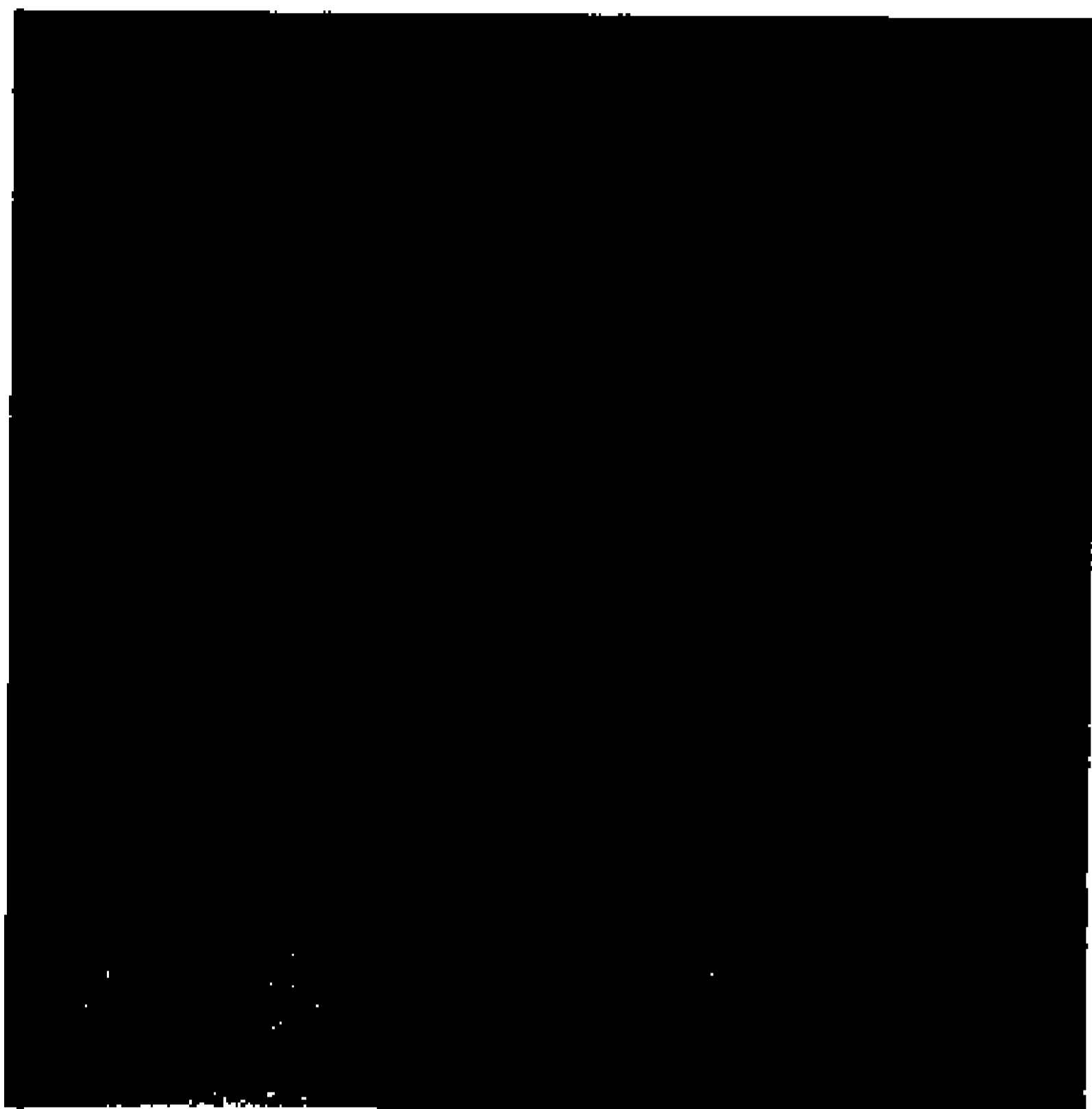

ΔΙΣΚΟΚΡΙΤΙΚΗ

καλαματιανού, τσιφτετέλι, James Brown και Κόκοτα. Κατ' ευθείαν από την υπόγεια Φαντασία της οδού Κεφαλληνίας, χορευτικά, ερωτικά, χωρίς πολλά λόγια, με αρκετές επαναλήψεις, σύνθι, το θαυμάσιο Σκαφίδα όλο και πιο βραχνό, πανηγύρι στη Λαμία, φιάλη με παγάκια και ξηρούς καρπούς, το κλαρίνο του Μπέκου με ξεσηκώνει (Κι εσύ πάλι με ρωτάς...), ζαλάδα και καλή καρδιά.

Προτιμώ την πρώτη πλευρά.

Στέλιος Ελληνιάδης

ΓΛΥΚΕΡΙΑ ΣΜΥΡΝΕ-Ι-ΚΑ

Α. Η ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΑ (ΚΕΡΝΑ ΜΑΣ) (Π. Τούντα) — Ο ΜΠΟΧΩΡΗΣ — ΣΚΕΡΤΣΟΠΕΤΑΧΤΟ — ΜΠΟΥΡΝΟΒΑΛΙΑ — Ο ΦΕΡΕΤΖΕΣ — ΣΜΥΡΝΙΑ — ΑΡΜΕΝΙΤΣΑ (ΔΥΟ ΣΕΒΝΤΑΔΕΣ) (Π. Τούντα)

Β. ΤΙ ΣΕ ΜΕΛΛΕΙ ΕΣΕΝΑΝΕ — Η ΕΛΛΗ — Τ' ΑΠΟΦΑΣΙΣΑ ΜΙΚΡΗ ΜΟΥ (Δ. Σέμση) — ΚΟΥΚΛΑΚΙ (Π. Τούντα) — ΝΤΕΡΒΙΣΑΙΝΑ (Ε. Παπάζογλου) — ΤΖΙΒΑΕΡΙ

Μουσική Επιμέλεια: Αριστείδης Μόσχος

Α. ΜΟΣΧΟΣ, σαντούρι

Γ. ΚΟΡΟΣ, βιολί

Η. ΗΛΙΑΔΗΣ, ούτι - λαούτο

Γ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ, κανονάκι

Χ. ΧΑΛΚΙΑΣ, κανονάκι

Ν. ΣΑΜΠΑΤΖΙΩΤΗΣ, κιθάρα

Σ. ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ, κρουστά

Α. ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ, κρουστά

Παραγωγή: Γιώργος Μακράκης, Στέλιος Φωτιάδης

Ηχογράφηση: Γιάννης Σμυρναίος, Γαβριήλ Παντζής POLYSOUND

ΛΥΡΑ 3753

Η Γλυκερία είναι ίσως η πιο καλή από τις νέες τραγουδίστριες. Έχει φωνή με πολλές δυνατότητες, έχει ωραία χροιά, έχει πείρα από σκυλάδικο και πολλές φορές φαίνεται ότι μπορεί να είναι και εκφραστική.

Στις ως τώρα δισκογραφικές εμφανίσεις της όμως δεν ευτύχησε ούτε με το ρεπερτόριο, ούτε με τις ορχήστρες ούτε με τον ίδιο τον εαυτό της να τα βρει. (Μοναδική εξαίρεση η πρώτη δισκογραφική συμμετοχή της σε δίσκο του Καλδάρα). Ένα ακόμα αρνητικό ήταν ότι η φωνή της θύμιζε (ηθελήμενα ή όχι) την Αλεξίου.

Τώρα σ' αυτόν το δίσκο, που ιδεολογικά —ας το πούμε— είναι ο πιο ευάλωτος, έχει την καλύτερη επίδοση, πιθανότατα γιατί βρίσκει το δρόμο της, που είναι το λαϊκό τραγούδι.

Πρώτα-πρώτα ας δικαιολογήσω γιατί θεωρώ το δίσκο αυτόν «κατ' αρχήν» αμφιλεγόμενο. Το παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι, έχει γίνει πλέον το δεκανίκι για να ανοιχτούν τραγουδιστές, μαγαζιά, δίσκοι και εταιρείες δίσκων. Δεν είναι ασφαλώς «κακό» να γουστάρει κάποιος τραγουδιστής τα παλιά δημοτικά και ρεμπέτικα τραγούδια και να τα λέει στο μαγαζί του ή και να τα βάζει σε δίσκους. Αλλά όταν αυτό γίνεται μόδα και οι μισοί πλέον ελληνικοί δίσκοι είναι με ρεμπέτικα και λαϊκά του 1950-65, αλλάζει το πράγμα. Καταφεύγουμε στη μόδα και στην ευκολία, λέγοντας τραγούδια που από μονα τους έχουν μια καλλιτεχνική φόρτιση κι είναι και εμπορικά δοκιμασμένα! Και φτάσαμε στο σημείο να κάνουν δίσκους με ρεμπέτικα η Μαρινέλλα, ο Πουλόπουλος και ο Φ. Νικολάου!!!

Γι' αυτό λοιπόν —αν και τα παραπάνω δεν τα λέω για τη Γλυκερία, αλλά με αφορμή τη Γλυκερία— θα είμασταν διπλά ευχαριστημένοι αν ο δίσκος αυτός έβγαине κάποια άλλη εποχή ή αν η καλή αυτή στιγμή της Γλυκερίας συνέπιπτε μ' ένα σύγχρονο δίσκο.

Όλα αυτά, όμως, είναι γκρίνιες και λεπτομέρειες. Ο δίσκος για τον οποίο μιλάμε είναι πολύ καλός. Και πάντως είναι ο καλύτερος με σμυρνέικα που βγήκε τα τελευταία χρόνια. Μια πρώτη προσπάθεια με την καταπληκτική τραγουδίστρια Ξανθίππη Καραθανάση είχε ατυχήσει τόσο πολύ στην ορχήστρα, που πέρασε (πριν 10 χρόνια περίπου) στο ντούκου. Εδώ οι ορχήστρες είναι τουλάχιστον σωστές κοντά στο πρωτότυπο και σεμνές. Και για ναμαστε πλήρεις, είναι και συμβατικές.

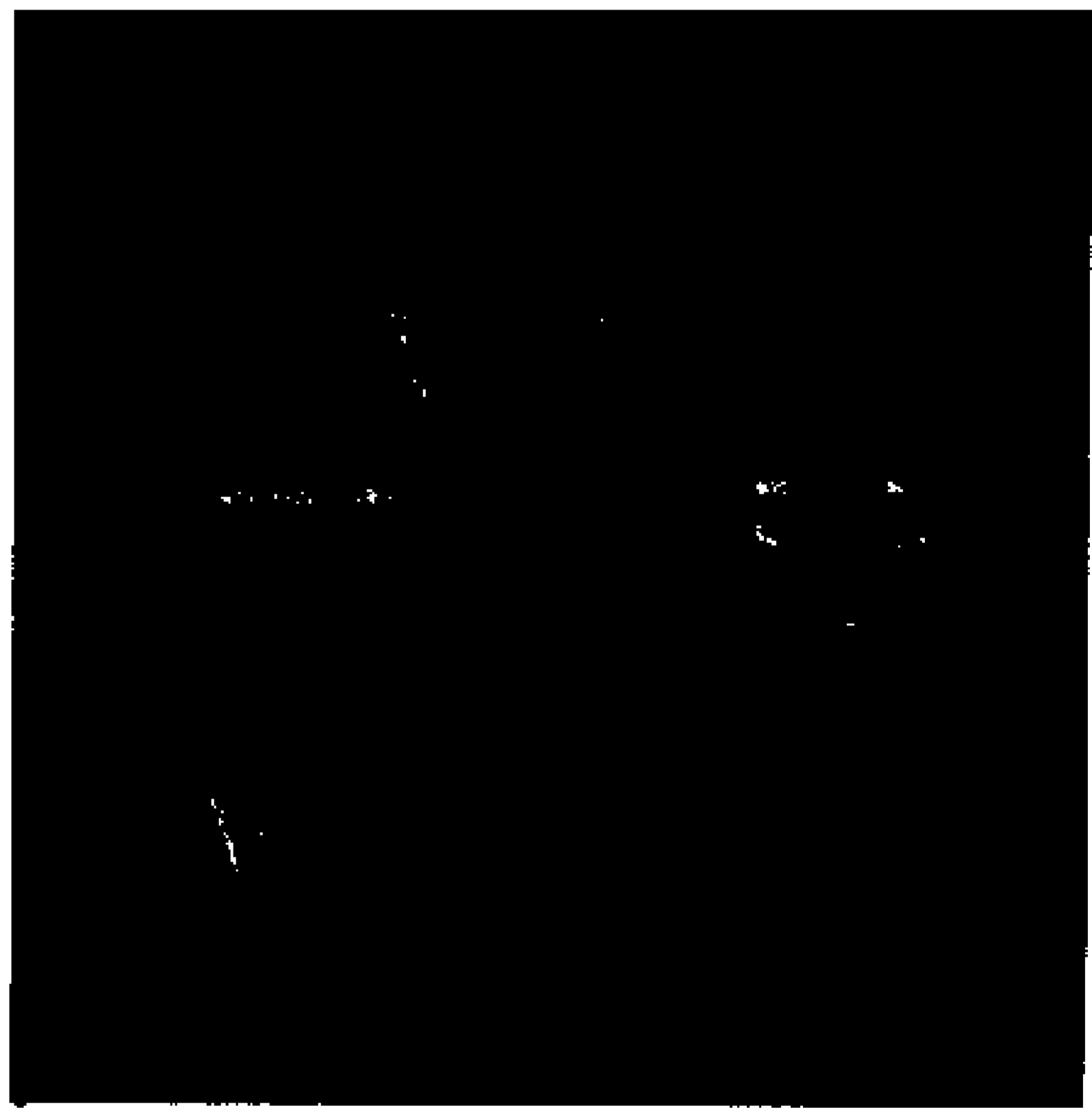
Η Γλυκερία είναι επαρκέστατη και πολύ κοντά στο πρωτότυπο και η φωνή της έχει μια εφηβικότητα που θυμίζει (όχι τη φωνή, αλλά) την εφηβικότητα που είχε κι αυτή η φοβερή Μαρίκα Παπαγκίκα, που έχει

πει σε πρώτη εκτέλεση τα περισσότερα σμυρνέικα τραγούδια.

Για να μη δημιουργούμε —τέλος— και παρεξηγήσεις, δεν θεωρώ, τουλάχιστον εγώ, την πιστότητα απαραίτητο στοιχείο για να ξαναπούμε τα παλιά τραγούδια: α) Μπορεί να είμαστε πιστοί μέχρι κεραίας και το αποτέλεσμα να είναι μάπα. β) Μπορεί να μην είμαστε πιστοί και το αποτέλεσμα να είναι πολύ ωραίο. Εδώ, στη δεύτερη περίπτωση, χρειάζονται όμως κότσια, για να βάλουμε χέρι σε τέτοια καταπληκτικά τραγούδια και να μην τα υποβαθμίσουμε.

Δεν υπάρχει λοιπόν συνταγή καμμία: Όποιος θέλει, τα παίζει όπως είναι. Όποιος αισθάνεται ότι πρέπει να τα παίζει αλλιώς, ας δοκιμάσει. Εδώ, σίγουρα μετράει το αποτέλεσμα.

Γιώργος Κοντογιάννης

ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΙΚΗ ΚΟΜΠΑΝΙΑ

Στης Ξανθής, στο Αιγινήτειο, στο Αρματαγωγό «ΚΩΣ»

Α. ΔΕΝ Σ' ΑΓΑΠΩ ΣΕ ΜΙΣΗΣΑ (Γ. Παπαϊωάννου) — Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ (Α. Χατζηχρήστου - Χ. Βασιλειάδη) — ΤΟ ΝΥΧΤΟΠΟΥΛΙ (Α. Χατζηχρήστου) — Η ΣΟΥΝΑ ΞΥΠΟΛΗΤΗ — Η ΓΟΠΑ (Χ. Ταμπάκη - Φ. Χαλουλάκη) — ΓΛΥΚΟΒΡΑΔΙΑΖΕΙ (Α. Χατζηχρήστου)

Β. ΟΙ ΓΛΑΡΟΙ (Ν. Μείμαρη - Χ. Βασιλειάδη) — Η ΣΕΡΑΧ (Β. Τσιτσάνη) — ΑΝΑΨΕ ΤΟ ΤΣΙΓΑΡΟ (Γ. Κλουβάτου - Σ. Περιστέρη - Χ. Βασιλειάδη) — ΔΥΟ ΠΟΡΤΕΣ ΕΧΕΙ Η ΖΩΗ (Σ. Καζαντζίδη) — ΕΞΩ ΝΤΕΡΤΙΑ ΚΑΙ ΚΑΗΜΟΙ (Σ. Καζαντζίδη) — ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΙ ΚΙ ΟΙ ΔΥΟ (Μ. Χριστοδουλόπουλου)

Παραγωγός: Διονύσης Σαββόπουλος
Ηχολήψια: Αντώνης Καφετζόπουλος BON STUDIO

ΛΥΡΑ 3347

ΔΙΣΚΟΚΡΙΤΙΚΗ

Ο δίσκος περιέχει λαϊκά και ρεμπέτικα τραγούδια σε ηχογραφήσεις από ζωντανές εκτελέσεις. Η παραγωγή έγινε από το Διονύση Σαββόπουλο, που έχει παρουσιάσει και άλλοτε την ορχήστρα αυτή, αλλά τώρα μας την προσφέρει σε δίσκο.

Είναι αλήθεια, ότι δεν κάνει να ζητάμε πολλά από τις ζωντανές εκτελέσεις. Ατυχήματα και σφάλματα μπορεί να είναι θεμιτά και χαριτωμένα. Άλλωστε, μόνη άψογη τεχνική εκτέλεση, δεν είναι το ζητούμενο. Η ως ένα όριο όμως άρτια εμφάνιση (ακρόαση) μέσα στο πνεύμα των τραγουδιών, είναι απαραίτητος όρος. Δυστυχώς λοιπόν, εδώ η εκτέλεση σε γενικές γραμμές νομίζω ότι βρίσκεται κάτω από το μέτριο.

Αρκετές από τις ως τώρα εμφανίσεις της οπισθοδρομικής κομπανίας αν και δεν χαρακτηριζόταν για την τεχνική τους αρτιότητα στην εκτέλεση, βρισκόταν άλλοτε λιγώτερο και άλλοτε περισσότερο μέσα στα όρια του ανεκτού με το ελαφρυντικό της ζωντανής παρουσίας που επηρεάζεται από τη συμμετοχή του ακροατήριου. (Έχει μάλιστα δημιουργηθεί και μια εντύπωση ότι η ορχήστρα, αυτή δεν παίζει καλά αλλά δημιουργεί κέφι. Ασφαλώς αυτό θα ισχύει για τους ελάχιστους απαιτητικούς, κατά την ακοή, οι οποίοι ίσως είναι ικανότεροι εις το να κάνουν κέφι με το ελάχιστο).

Για να λέμε το δίκαιο, ο δίσκος αυτός δεν είναι αντιπροσωπευτικός του συγκροτήματος, διότι στην πραγματικότητα παίζει λίγο καλύτερα. Ορχήστρα και τραγουδιστές.

«Από την εποχή», λέει ο Σαββόπουλος, «του '70 όταν ειδικοί επιστήμονες ρεμπετολόγοι μετέβαλαν τη λαϊκή μουσική σε είδος μουσειακό, αφαιρώντας έμμεσα το δικαίωμα να επικοινωνεί μαζί μας και να μας λυτρώνει...» τότε λοιπόν άρχισαν να εμφανίζονται διάφορες κομπανίες νέων που καλλιεργούσαν τα ρεμπέτικα τραγούδια. «Καλλιεργούσαν» δηλαδή τα έπαιζαν όχι επαγγελματικά, αλλά για το κέφι τους, στο σπίτι τους, στις ταβέρνες και στις συναναστροφές. Εκεί σ' αυτούς τους χώρους και γι' αυτούς τους λόγους είχε νόημα να βρίσκονται και να παίζουν κομπανίες πάσης φύσεως. Οι ειδικοί επιστήμονες, διανοούμενοι και ρεμπετολόγοι, μαζί με την αρνητική τους προσφορά μπορεί να προκάλεσαν, και λίγο την εμφάνιση νέων διανοουμένων που, ακολουθώντας μια μόδα, συγκινήθηκαν από τη λαϊκή μουσική, αλλά η εκμετάλλευση του φαινομένου από τη δισκογραφία που ήδη βρισκόταν σε

αμηχανία, είναι νομίζω πιο αποφασιστικό χτύπημα από αυτό των ρεμπετολόγων.

Οι παρέες των νέων, που παίζουν για την ευχαρίστησή τους, όταν, όπως και όσο το θέλουν, χωρίς επαγγελματικές υποχρεώσεις είναι και «εν δυνάμει» εργαστήρια δημιουργίας της μουσικής.

Όταν όμως με το ελάχιστο των κατακτήσεών τους, μεταφέρονται στη σκηνή της εμπορικής παραγωγής, ανατρέπεται η φυσική εξέλιξη των πραγμάτων. Μετατρέπονται σε επαγγελματίες που προσπαθούν να φτάσουν δια της αντιγραφής τα γενικά ισχύοντα στάνταρ που κι αυτά έχουν διαμορφωθεί πάλι από την εμπορική παραγωγή, αποχρωματίζονται και αφομοιώνονται στο μεγάλο σώμα.

Μιας τέτοιας εξέλιξης την αρχή μπορεί κανείς να διαπιστώσει αν συγκρίνει τους δύο δίσκους μιας άλλης κομπανίας, «αθηναϊκή», που στον τελευταίο δίσκο της, ο ήχος της έφθασε τις τυπικές και προγραμματισμένες ηχογραφήσεις ρουτίνας.

Επιτρέψτε μου να διατυπώσω ένα φόβο για την Οπισθοδρομική: Μακάρι να μην είναι έτσι, αλλά κινδυνεύει να είναι ο τελευταίος δίσκος που έχει τεχνικές ατέλειες. Να φυλαχτούν δηλαδή από την άψογη εκτέλεση στον επόμενο δίσκο τους.

Ποια σκοπιμότητα ώθησε σχεδόν όλα τα μέλη της κομπανίας να πουν κι από ένα τραγούδι, είναι άγνωστο. Όχι εμπνευσμένο πάντως. Ο Άγγελος Σφακιανάκης δεν είναι οπωσδήποτε κατάλληλος για τραγουδιστής και η Ελευθερία Αρβανιτάκη θα μπορούσε να είναι πολύ καλύτερη αν δεν ήταν τόσο προσηλωμένη στις ερμηνείες της Μαρίκας Νίνου.

Οι παρουσίες που ξεχωρίζουν είναι του Λάμπρου Καρέλα και της Ελένης Καλατζοπούλου με το κλαρίνο της.

Γιώργος Παπαδάκης

Αθηναϊκή Κομπανία

Δημιόσιον θείον Τάκη

από τη Βασιλική του '70 στο Βασιλικό του '70

ΑΘΗΝΑ-Ι-ΚΗ ΚΟΜΠΑΝΙΑ

Θυμήσου θείε Τάκη...

Δημήτρης Χατζηδιάκος, Νίκος Δούκας, Χρήστος Κανελλόπουλος, Γιώργος Νικολέρης, Σοφία Εμφιετζή, Βούλα Καραχάλιου

A. ΤΟ ΚΟΥΡΑΣΜΕΝΟ ΒΗΜΑ ΣΟΥ (Μπ. Μπακάλη - Κ. Βίρβου) — ΑΡΓΟΣΒΗΝΕΙΣ ΜΟΝΗ (Ο ΕΡΩΤΑΣ) (Β. Τσιτσάνη) — ΝΤΡΟΠΙΑΣΜΕΝΟΣ ΣΤΗ ΖΩΗ (Β. Τσιτσάνη) — ΓΚΙΟΥΛΜΠΑΧΑΡ (Β. Τσιτσάνη) — ΓΡΑΜΟΦΩΝΝΑ (C. C.) — ΜΙΚΡΟΣ ΑΡΡΑΒΩΝΙΑΣΤΗΚΑ (Μ. Βαμβακάρη) — ΗΣΟΥΝΑ ΤΙ ΗΣΟΥΝΑ (C.C.)

B. ΓΙΑΤΙ ΘΕΣ ΝΑ ΦΥΓΕΙΣ (Σ. Ατταλίδη - Κ. Βίρβου) — ΑΜΑ ΘΕΣ ΝΑ ΦΥΓΕΙΣ (Α. Καλδάρη - Γ. Σαμολαδά) — ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ (ΤΟ ΤΑΒΛΙ) (Κ. Γιαννίδη) — ΣΕΡΑΧ (Β. Τσιτσάνη) — ΔΕΝ ΜΕ ΠΟΝΑΣ (Π. Γαβαλά - Α. Κουλούρη) — ΤΟΠΕΣ ΚΑΙ ΤΟΚΑΝΕΣ (Σ. Μακριδάκη - Δ. Γκούττη) — ΦΥΓΕ ΚΙ ΑΣΕ ΜΕ (Θ. Δερβενιώτη - Κ. Βίρβου) — ΣΗΚΩ ΧΟΡΕΨΕ ΚΟΥΚΛΙ ΜΟΥ (Σ. Καζαντζίδη)

Ενορχήστρωση και Διεύθυνση: ΑΘΗΝΑ-Ι-ΚΗ ΚΟΜΠΑΝΙΑ

Παραγωγός: Ηλίας Μπενέτος

Ηχογράφηση: Γιάννης Σκιαδάς ACTION MINOS MSM 436

Ο δεύτερος, μέσα σε λίγους μήνες και πολυδιαφημισμένος δίσκος της Αθηναϊκής Κομπανίας δεν μας δημιουργεί τις θετικές και ευχάριστες εντυπώσεις, που μας προξένησε ο πρώτος.

Εδώ έχουμε παλιά τραγούδια από το ρεμπέτικο και το λαϊκό ρεπερτόριο (της περιόδου 1955-65) παιγμένα ασφαλώς με κάποιο κέφι που δεν φτάνουν όμως σαν καλλιτεχνικό αποτέλεσμα τις πρώτες εκτελέσεις. (Φυσικά δεν μιλάω για ποιότητα, αυτό είναι άλλο κεφάλαιο). Τα μεν ρεμπέτικα είναι παιγμένα με την αντίληψη των σύγχρονων επαγγελματικών συγκροτημάτων, ασφαλώς όμως με κάποιο αίσθημα. Τα τραγούδια όμως αυτά, μπορεί να μη θέλουν προσήλωσή στο γράμμα, αλλά οπωσδήποτε απαιτούν προσήλωσή στο πνεύμα τους. Που σημαίνει —τουλάχιστον— βαθειά γνώση και αίσθηση των μελωδικών, ρυθμικών και αρμονικών εκείνων στοιχείων που δίνουν στο κάθε τραγούδι την δική του αίσθητική ταυτότητα και ομορφιά. Ασφαλώς αυτό το πράγμα λείπει από το δίσκο της Αθηναϊκής Κομπανίας.

Στα λαϊκά του Καζαντζίδη, του

ΔΙΣΚΟΚΡΙΤΙΚΗ

Γαβαλά και των άλλων μεγάλων του λαϊκού τραγουδιού, το συγκρότημα που έφτιαξε το νέο αυτό δίσκο, σίγουρα υπολείπεται σε τεχνικές δυνατότητες και σε επιμέλεια και καθαρότητα από τα καταπληκτικά συγκροτήματα και τους σολίστες που τα πρωτόπαιξαν (Μακρυδάκης, Τασσόπουλος, Χιώτης, Μπέμπης, Αγγέλου, Κ. Παπαδόπουλος και πολλοί άλλοι). Αλλά και η επιλογή ενός τέτοιου ρεπερτορίου σήμερα, όταν υπάρχουν στο εμπόριο οι πρώτες, καταπληκτικές εκτελέσεις, (τις οποίες ούτε καν από τεχνική άποψη μπορείς να πιάσεις) είναι μάλλον άτυχη. Βέβαια είναι άλλο να τα αγαπάς και να τα παίζεις αυτά τα τραγούδια κι άλλο να τα βγάζεις σε δίσκο.

Δεν πρέπει να αποσιωπηθεί ακόμη το ότι ο δεύτερος αυτός δίσκος της Αθηναϊκής Κομπανίας έχει εμπλουτιστεί με ακκορντεόν και μπάσο, που νομίζω ότι παίζονται από άτομα εκτός της Κομπανίας επαγγελματίες δηλαδή μουσικούς.

Λυπάμαι που το λέω, αλλά μου φαίνεται ότι το λεγόμενο «σύστημα» τους μάγκωσε τους 4 μάγκες της Αθηναϊκής Κομπανίας και θα τους τελειώσει σε κάνα χρόνο το πολύ δυο, αν δεν αντιδράσουν.

Γιώργος Κοντογιάννης

MINK DE VILLE COUP DE GRACE

A: JUST GIVE ME ONE GOOD REASON — HELP ME TO MAKE IT (POWER OF A WOMAN'S LOVE) — MAYBE TOMORROW — TEARDROPS MUST FALL — YOU BETTER MOVE ON.

B: LOVE AND EMOTION — SO IN LOVE ARE WE — LOVE ME LIKE YOU DID BEFORE — SHE WAS MADE IN HEAVEN — END OF THE LINE.

ATLANTIC 50833

Willy De Ville: ρυθμική, σλάιντ και πρώτη κιθάρα, φωνητικά
Kenny Margolis: κήμπορντς, ακκορντεόν και βιμπράφωνο
Ricky Borgia: ρυθμική και πρώτη κιθάρα
Louis Cortelezzi: σαξόφωνα
Joey Vasta: μπάσο
Tommy Price: ντράμς
Tommy Price, Brother Johnny Espinet και Jimmy Maelan: κρουστά

Παραγωγή: Willy De Ville και Jack Nitzsche, 1981

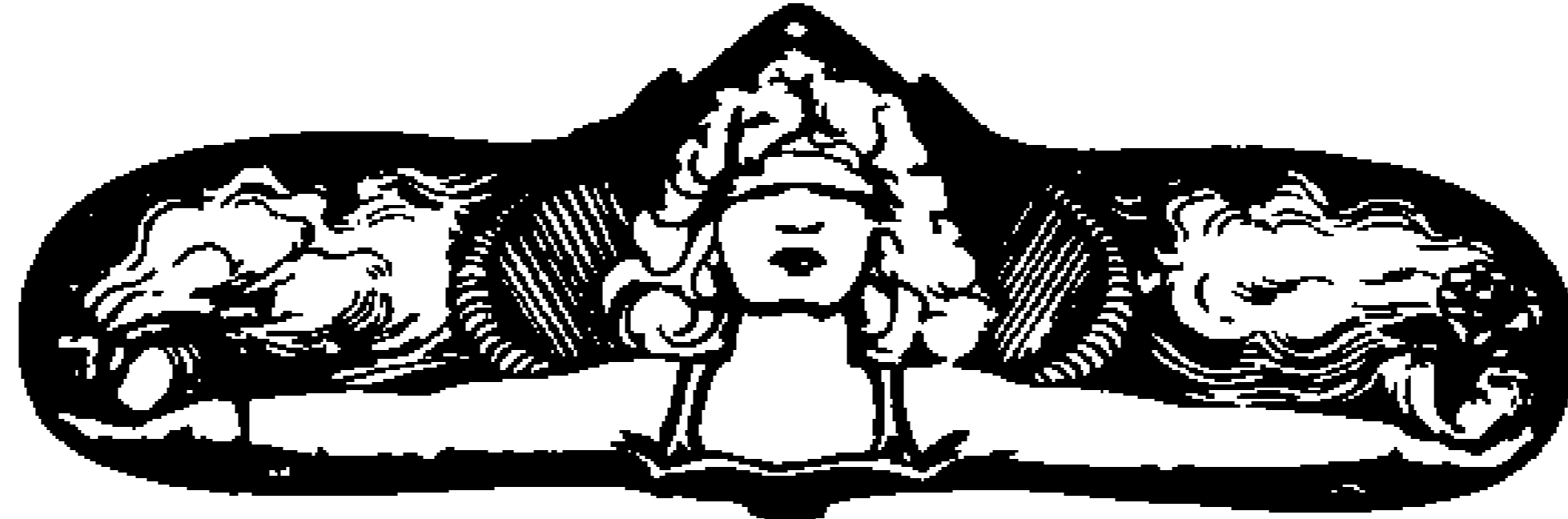
Υπάρχουν τρεις τουλάχιστον λόγοι που κάνουν το τέταρτο L.P. του De Ville να ξεχωρίζει από τη φτωχή μέχρι αδιαφορίας σύγχρονη ροκ δισκογραφία και που με κάνουν να γράφω αυτό το σημείωμα. Ο πρώτος είναι ότι χρησιμοποιεί ένα πραγματικό παραγωγό με σάρκα, οστά και μουσικά κριτήρια, τον Jack Nitzsche, σε μια εποχή που οι μόνοι άνθρωποι που καθαρίζουν στις αμερικάνικες εταιρίες δίσκων είναι διάφοροι προοδευτικοί δικηγόροι. (Και δεν υπάρχει τίποτα το πιο αδιάφορο από ένα μορφωμένο δικηγόρο που στα νειάτα του άκουγε Deep Purple, ενώ δεν υπάρχει τίποτα το πιο γόνιμο για το ροκ - εν - ρολ από ένα παραγωγό που στα νειάτα του άκουγε ροκ - εν - ρολ και μόνο, πράγμα που ισχύει απόλυτα για τον Jack Nitzsche).

Ο δεύτερος λόγος αφορά την επιλογή του De Ville να επεξεργαστεί μια προσωπικότητα vocalist, ερμηνευτή, βάζοντας διακριτικά κατά μέρος τις συνθέσεις του. Πράγματι, αν υπάρχει κάτι από το οποίο πάσχει σήμερα ολόκληρη η ροκ σκηνή, είναι αυτή η αφόρητη παρέλαση «δημιουργών» για τους οποίους η σύλληψη θα ήταν το παν κι η εκτέλεση ένα λουστραρισμένο τίποτα (δεν εξαιρώ ούτε τον Tom Waits). Αν όμως το ροκ - εν - ρολ (θέλει να) είναι λαϊκή μουσική αυτό σημαίνει πριν απ' όλα ότι πρέπει να διατηρεί ως κόρην οφθαλμού τους εκτελεστές του, τους ανθρώπους που σέβονται και δεν παρωδούν τον ριζοσπαστισμό του υλικού τους, όλους αυτούς που φέρνουν στην επιφάνεια τα μόνιμα στοιχεία μιας μουσικής που κουβαλάει λαϊκές, έστω κι αν ταυτίζεται με την βιομηχανία, μνήμες. Από αυτή την άποψη το Coup de Grace είναι απομονωμένο: αντλεί από το rhythm and blues του '50 σε μια εποχή που οι εκδοχές του new wave γίνονται όλο και περισσότερο λευκές, στιλπνές, ελαφρές, καλλιτεχνικές και γκαλερίστικες, αν μου επιτρέπεται ο νεολογισμός. Έτσι, οι ενορχηστρώσεις του πολύτιμου αυτού δίσκου προβάλλουν ένα έντονο ερώτημα: με ποιο

τρόπο η μαύρη μουσική κληρονομιά μπορεί να γίνει αντικείμενο δημιουργικής κι όχι νοσταλγικής εκμετάλλευσης από ένα σύγχρονο ρόκερ; Ερώτημα στο οποίο απέτυχε να απαντήσει ο Costello πρόσφατα και δίπλα από το οποίο πέρασε με πάρα πολλές απώλειες ο Ian Dury. Ερώτημα που δεν είναι βέβαια καινούργιο και που γέννησε το ροκ του '60, ερώτημα που αναπόφευκτα βρίσκεται στη βάση, στη συστατική χειρονομία αυτής της μουσικής. Κι αν υπάρχει κάποιος που το θέτει ασταμάτητα αυτός είναι ο Bob Dylan, ένας άλλος απομονωμένος της σύγχρονης ροκ σκηνής...

Ξαναγυρίζω στον De Ville. Ο τρίτος λόγος που κάνει το δίσκο του να ξεχωρίζει αφορά την εμμονή του να συνθέτει και να εκτελεί χορευτικά κομμάτια. Η ελληνική δισκοκριτική ροκ μας έχει συνηθίσει τα τελευταία χρόνια στον πιο επικίνδυνο διαχωρισμό: δίσκοι «δημιουργών» με μήνυμα απ' την μια, χορευτικές «εμπορικές» παραγωγές από την άλλη. Προσπάθεια που διακρίνεται κύρια για τον επαρχιωτισμό της, στέλνει όλο τον κόσμο στις σχολές Στρατηγάκη για να μπορεί να καταλαβαίνει τους στίχους των Magazine και τρέφεται από την επιθυμία να νομιμοποιηθεί το ροκ ως πολιτιστικό γεγονός, άγνωστο σε ποιούς καλλιεργημένους κύκλους. Δεν θα παραθέσω εδώ στίχους του De Ville γιατί ο τελευταίος γράφει τραγούδια, δηλαδή στίχους και μουσική μαζί. Θα υπογραμμίσω όμως ότι το Coup de Grace, όπως οποιοσδήποτε δίσκος του Chuck Berry, ακούγεται χωρίς να χρειάζονται πριν ή μετά ειδικές ασκήσεις αυτοσυγκέντρωσης. Οι κριτικοί ροκ λοιπόν που κατέλαβαν τα έντυπα και το ραδιόφωνο, γράφοντας εκατό χιλιάδες σελίδες για τον Jim Morrison καλό θα ήταν να άκουγαν το Coup de Grace πίνοντας ένα απλό καφεδάκι το απόγευμα, αναλογιζόμενοι για μια έστω φορά μήπως η ιστορία του ροκ - εν - ρολ γράφεται όχι γιατί μπαίνουν σε κίνηση μερικά μυαλά, αλλά γιατί, ξαφνικά, στο άκουσμα ενός riff, λύνονται εξωφρενικά εκατοντάδες πόδια.

Χρήστος Βακαλόπουλος

ΔΙΣΚΟΚΡΙΤΙΚΗ

PAUL McCARTNEY

Tug of War

A: TUG OF WAR - TAKE IT AWAY
- SOMEBODY WHO CARES -
WHAT'S THAT YOU'RE DOING? -
HERE TODAY

B: BALLROOM DANCING - THE
POUND IS SINKING - WANDER-
LUST - GET IT - BE WHAT YOU SEE
(LINK) - DRESS ME UP AS A ROB-
BER - EBONY AND IVORY

EMI/PARLOPHONE 14C 064-64750

PAUL McCARTNEY: ακουστική, ηλεκτρι-
κή, ισπανική κιθάρα, μπάσο, ντράμς
(A/1,4, B/1), συνθεσάιζερς, πιάνο, βοκάλ-
ντερ, κρουστά (B/1,4,7), φωνητικά, τρα-
γούδι.

DENNY LAINE: ηλεκτρική κιθάρα (A/1,
B/1,6), ακουστική κιθάρα (B/2), μπάσο
(B/3), συνθεσάιζερς (A/3, B/6),

STEVIE WONDER: συνθεσάιζερς (A/4,
B/7), ηλεκτρικό πιάνο (B/7), ντράμς και
κρουστά (B/7), φωνητικά (B/7), τραγού-
δι (A/4, B/7),

GEORGE MARTIN: πιάνο (A/2), ηλεκ-
τρικό πιάνο (B/6),

CARL PERKINS: ηλεκτρική κιθάρα και
τραγούδι (B/4),

STANLEY CLARKE: μπάσο (A/3, B/2),

ERIC STEWART: ηλ. κιθάρα (A/1), φω-
νητικά,

LINDA McCARTNEY: φωνητικά,

STEVE GADD: ντραμς (A/2,3), κρουστά
(A/3),

RINGO STARR: ντραμς (A/2),

DAVE MATTACKS: ντραμς και κρουστά
(B/6),

ADRIAN SHEPPARD: ντραμς και κρου-
στά (B/3)

κ.ά. σε πνευστά και έγχορδα.

Ενορχήστρωση: PAUL McCARTNEY &
GEORGE MARTIN,

Παραγωγή: GEORGE MARTIN, 1982.

Κάποτε, θα πρέπει να εκτιμήσουμε
την λεγόμενη «έκρηξη» του πανκ στα
1976-77 και ό,τι την ακολούθησε, όχι
μόνο σε μια στιγμή που μια ομάδα
από νέες μπάντες και καλλιτέχνες του

περιθωρίου πέρασαν μπροστά (και
αρκετοί απ' αυτούς ήσαν και παραμέ-
νουν αξιόλογοι), αλλά και σαν το
οριακό σημείο που, ακριβώς επειδή
μας έδωσε ένα φρέσκο άκουσμα του
ροκ-εν-ρολ, οδήγησε τους μεν πο-
μπώδεις και, κατά τη γνώμη μου,
ακούσιους μουσικούς που «κυριάρχη-
σαν» εν μέρει στην δεκαετία του '70,
σ' έναν καλλιτεχνικό αφανισμό (π.χ.
Genesis, ELP, Jethro Tull), τους δε
ουσιαστικούς και συνεπείς ρόκερς σε
μια επανενεργοποίηση και στο γρά-
ψιμο μερικών θαυμάσιων τραγουδιών
και δίσκων (π.χ. Rolling Stones, Lou
Reed, John Cale, Rod Stewart). Δηλα-
δή, το πανκ (και νιου-γουέιβ) επέφερε
μερικές αλλαγές τόσο στη δισκογρα-
φία (η εμφάνιση των ανεξαρτήτων
εταιρειών π.χ.) αλλά και στο αγορα-
στικό κοινό, που στράφηκε στα νέα
ονόματα (άσχετα αν το άξιζαν όλα),
που οι παλιότεροι ήσαν πια αναγκα-
σμένοι (όσοι μπορούσαν ακόμη) να
κάτσουν και να γράψουν και πάλι
μερικά όμορφα τραγούδια, αν θέλαν
να μείνουν ακόμη στο προσκήνιο.

Το ίδιο έγινε και με τον McCartney.
Όχι πως ο ίδιος έπαψε ποτέ να κάνει
τραγούδια που ανά πάσα στιγμή
μπορούσαν να πάνε στο Νο 1 των
καταλόγων επιτυχιών Η.Π.Α και
Αγγλίας, αλλά αυτό που του έλειπε
εδώ και πολλά χρόνια (από το L.P.
"Band on The Run", νομίζω) είναι
ένας υγιής δίσκος ροκ-εν-ρολ. Με το
«Tug Of War» τα κατάφερε. Έχει Νο
1, έχει ωραία τραγούδια, έχει κοντά
του φίλους και σπουδαίους μουσικούς,
έχει κάτι να πει.

Tug Of War πάει να πει διελκυστί-
δα. Κι ο McCartney αρχίζει το δίσκο
του με το ομώνυμο τραγούδι, λέγον-
τας:

*«περιμέναμε περισσότερο
αλλά με τόνα και με τ' άλλο
προσπαθούσαμε να ριζούμε ο ένας τον
άλλον.*

Σε μια διελκυστίδα.

Σπρώχνοντας και τραβώντας...».

για να το κλείσει με το περίφημο
«Ebony And Ivory» (Έβενος και
Ελεφαντόδοντο):

*«η έβενος και το ελεφαντόδοντο
ζούνε μαζί σε μια τέλεια αρμονία
δίπλα-δίπλα στα πλήκτρα του πιάνου
μου*

Θεέ μου, γιατί όχι κι εμείς;»

Ο McCartney, όπως και ο (+)John
Lennon στον τελευταίο δίσκο που
άφησε, το "Double Fantasy" (Geffen
Records 99131), μιλάει με μιαν ωρι-
μότητα, που χαρακτηρίζει πια κάθε
μουσικό ροκ-εν-ρολ με συνείδηση (και,
επί τη ευκαιρία, πώς άραγε εννοείται

ροκενρολίστας δίχως συνείδηση; —
αυτό για να ξέρουμε πόσο λίγοι είναι
οι ρόκερς και πόσο πολλοί οι φαφλα-
τάδες), μιάν ωρι μότητα του να κοι-
τάς προς τα πίσω, να διέπεςαι από
αισθήματα αγάπης όχι μόνο για τους
γύρω, αλλά και για τον ταλαιπωρη-
μένο σου εαυτό, να χτυπάς ένα, όσο
μικρό, κουδουνάκι για ότι βλέπεις να
φθείρει την ζωή μας, να μιλάς όχι
μόνο για τον τόπο σου, αλλά για κάθε
βασανιζόμενο στη συνείδησή του άν-
θρωπο του πλανήτη. Και μπορεί το
«Tug of War» νάχει του χρόνου ξεχα-
στεί, να μη χορεύεται στις ντισκοτέκ,
ή να μην ικανοποιήσει τις απαιτήσεις
των πλαδαρών «επαϊόντων», αλλά θα
μείνει σε μια σειρά από τίμια τρα-
γούδια ενός μουσικού που, ενώ όποτε
θέλει αγοράζει π.χ. την ίδια την
εταιρεία που του βγάζει τους δίσκους,
δεν παύει νάχει δάκρυα έτοιμα να
κυλήσουν όταν κάτι τον συνταράζει,
όπως άλλωστε τραγουδά κι ο ίδιος
στο «Here Today», τραγούδι σαφώς
αναφορά στο συγχωρεμένο τον Len-
non.

Πέρα απ' όλα αυτά, το «Tug of
War» έχει τον Stevie Wonder, έχει
τον Carl Perkins (που το γέλιο αυτού
του γερόλυκου του ροκ-εν-ρολ, στο
τέλος του «Get it», όπου παίζει
κιθάρα και τραγουδά, δείχνει τη σι-
γουριά, με την οποία οι παλιοί είναι
αποφασισμένοι να πεθάνουν με μια
κιθάρα στα χέρια), έχει τραγούδια
που θυμίζουν τις παλιές μέρες των
Beatles, δείχνει πόσο ψεύτικα είναι
διάφορα κόλπα τύπου Bee Gees (αφού
μετά τους Rolling Stones στο «Emo-
tional Resque», έρχεται κι ο McCart-
ney με το «Dress Me Up As A Robber»
να μιμηθεί τα «αξεπέραστα» φωνητι-
κά τους), έχει μια θαυμάσια παραγω-
γή του George Martin, και, βέβαια,
δώδεκα τραγούδια που τραγουδιού-
νται όμορφα, άλλα χορεύονται, άλλα
συγκινούν. Όπως τον παλιό καλό
καιρό - θυμάστε;

Θοδωρής Μανίκας

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΤΗΣ
ΠΕΙΡΑΙΩΤΙΚΗ ΡΕΜΠΕΤΙΚΗ ΚΟΜΠΑΝΙΑ
(ACBA)

ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΑ
(ACBA)

ΑΚΗΣ ΠΑΝΟΥ
ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ
(ΑΦΟΙ ΦΑΛΗΡΕΑ)

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ
ΤΟ ΣΜΥΡΝΕΪΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΜΕΤΑ ΤΟ 1922.
(ΑΦΟΙ ΦΑΛΗΡΕΑ - ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΤΩΝ ΡΕΜΠΕΤΙΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΙ ΚΟΛΥΜΒΗΤΕΣ

SPHINX - SPHINX
(ACBA)

SPHINX
ΕΠΤΑ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ
(ACBA)

ΣΑΚΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΠΙΑΝΟΕΠΑΦΕΣ
(ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ)

ΦΛΩΡΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ
ΝΖΡΡΡΤ
(ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ)

Σ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ - Φ. ΦΛΩΡΙΔΗΣ
ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΟΥ ΜΠΑΡΑΚΟΥ
(ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ)

POP ELEVEN

ΠΙΝΔΑΡΟΥ 38 και ΤΣΑΚΑΛΩΦ
3601729 - 3630868

ΣΤΑ ΒΟΥΣΑΛΑΚΙΑ

Ρεμπέτικα με την καλή έννοια
του Γιάννη Καλαϊτζή

ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΟΜΕ ΔΕ ΡΕ;
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ;

ΑΠΟΚΛΕΙΕΤΑΙ! ΕΜΕΝΑ ΣΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΕ ΞΕΡΟΥΝΕ ΟΙΕΣ ΟΙ ΓΚΟΜΕΝΕΣ, ΕΔΩ ΕΙΜΑΙ ΠΙΟ ΑΓΝΟΣΤΟΣ ΚΙΑΠ' ΤΟΝ ΑΡΓΥΡΗ ΜΠΑΚΙΡΤΖΗ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΑ ΠΑΝΟΥ, ΤΑ ΠΕΡΙΒΡΑΧΙΟΝΙΑ;;

ΝΑ ΕΚΕΙ ΠΟΥΛΑΝΕ ΤΟΝ ΟΔΗΓΗΤΗ

ΝΤΕΕΕΦΙΙΙ

ΠΟΛΥ ΚΥΡΙΑ Ε, ΟΝΤΙΖΕΡ
Ο ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ ΕΙΝΑΙ

ΑΙΑ ΡΕ ΜΟΡΤΗ
ΟΠΑ ΡΕ ΜΑΓΚΑ

ΤΙ ΣΤΕΚΟΜΑΣΤΕ ΕΔΩ ΣΑ ΜΠΑΤΣΟΙ; ΠΑΜΕ ΠΑΡΑ ΜΕΣΑ

Μ'ΑΥΤΟΥΣ; ΜΕ ΤΑ ΦΡΙΚΙΑ; ΜΟΛΙΣ ΑΚΟΥΣΑΝΕ ΒΟΥΣΑΛΑΚΙΑ ΤΡΕΞΑΝΕ ΠΑΤΕΙΣ ΜΕ ΠΑΤΕ ΣΕ, ΚΑΙ ΓΙΑΤΑ ΠΟΥ ΚΑΝΕΙ ΤΟ ΟΥΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΔΕΝ ΥΔΡΟΝΕΙ Τ'ΑΥΤΙ ΤΟΥΣ

Η ΜΕΛΙΝΑ ΕΧΕΙ ΟΡΓΩΣΕΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, ΕΚΑΝΕ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΤΟ ΠΑΝΤΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ, ΤΑ "ΕΥΡΩΠΑΕΙΑ"

ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ;;

ΚΑΠΟΙΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΟ ΚΑΝΕΙ ΚΙΑΥΤΟ. ΕΔΩ ΜΙΑ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΑΝΟΙΓΕΙΣ ΚΑΙ ΕΧΕΙΣ ΑΝΑΓΚΗ ΑΠΟ ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ ΠΟΣΟ ΜΑΛΟΝ Ο ΑΝΤΡΕΑΣ ΠΟΥ ΑΝΟΙΞΕ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΧΕΣΤΑ ΤΑ ΚΟΛΟΠΑΙΔΑ ΟΤΑΝ ΘΑΡΘΕΙ Ο ΤΖΕΝ ΛΗ ΧΟΥΚΕΡ ΘΑ ΒΡΕΙ ΕΥΚΑΙΡΙΑ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΝΑ ΤΑ ΣΑΚΑΤΕΥΕΙ ΣΤΟ ΨΥΛΟ

ΟΠΩΣ ΤΟΤΕ ΜΕ ΤΟΥΣ "ΠΟΛΙΣ" ΧΕΧΕ ΧΙΧΙ

ΧΑΧΑ ΧΑΧΑ

ΝΑΙ ΟΠΩΣ ΤΟΤΕ ΠΟΥ Ο ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ ΕΓΡΑΦΕ "ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΕΠΙΣΟΔΙΑ"

ΓΙΟΥ ΤΟΚ ΤΟΥ ΜΑΤΣ ΜΑΙ ΜΠΕΙ' ΜΠΟΥ ΤΟΥ ΜΑΤΣ

ΝΟΝΤΑ ΕΙΣΑΙ ΠΟΛΥ ΜΠΛΟΥΖ

ΧΑ ΧΑ ΧΑ

ΡΕ ΝΟΝΤΑ ΕΣΥ ΜΟΥ 'ΧΕΣ ΠΕΙ ΟΤΙ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕΣ ΣΤΗ ΣΟΥΔΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΚΟΚΚΙΝΙΑΣ ΔΙΠΛΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗ ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΜΑΣ ΤΗΝ ΒΓΑΙΝΕΙΣ ΡΟΚΑΣ;

ΝΑΙ ΑΛΛΑ Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΜΟΥ ΕΠΑΙΞΕ ΣΑΞΟΦΩΝΟ ΜΕ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΤΖΑΖ

ΤΗΝ ΠΟΙΔΑ;

ΤΗΝ ΣΤΕΛΑ ΓΚΡΕΚΑ

ΧΑ ΧΑΧΑΧΑ

ΧΑΧΑ ΧΙΧΙ

ΕΝΝΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΖΑΖ

ΠΑΙΔΙΑ Η ΚΑΝΤΙΜΑ Η ΚΑΝΤΙΜΑ

ΣΚΡΟΜΠ ΣΚΑΤΣ ΤΡΩΤΕ ΧΛΑΤΣ ΧΛΟΥΤΣ ΧΙΟΥΤΣ ΧΙΑΠ

ΤΡΩΤΕ ΓΡΗΓΟΡΑ Μ'ΑΥΤΑ ΚΑΙ Μ'ΑΥΤΑ ΘΑ ΧΑΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΚΠΟΜΗ ΤΟΥ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΟΥ